

TAKŠNEGA PODVIGA SE ZDAJ, KOT KAŽE, LAHKO ŽE MARSIKDO LOTI

SEDEM VRHOV SEDMIH CELIN

D6lf Reist iz doline Emmen je bil prvi, ki je uresničil zamisel, da bi splezal na najvišje vrhove petih celin. Že v zgodnji mladosti mu je uspel vzpon na Montblanc (4807 m), leta 1956 je prišel na Mount Everest (8872 m), leta 1961 je priplezal na Mount McKinley (6194 m), leta 1969 na Kilimandžaro (5895 m) in leta 1971 na Aconcagua (6960 m). Takrat je bil Vinson Massif (4895 m) na Antarktiki nedosegljiv, Mount Kisciusko (2230 m) v Avstraliji pa se *mu* je zdel premalo pomemben, da bi se zaradi njega podal na tako drago in dolgo pot.

DIRKA PO DVEH PRAVILIH

Teksaški naftni milijonar **Dick Bass** pa je leta 1981 iznašel pojem »seven summits«, sedem vrhov, ki vključuje tudi zadnja dva od omenjenih vrhov. V skladu z definicijo ameriških geografov je Elbrus (5633 m) v pogorju Kavkaza postal namesto Montblanca najvišja gora Evrope. Z občudovanja vredno zagrizenostjo je Dick Bass 18. oktobra 1985 uresničil svoje sanje z vzponom na Everest, pri čemer je za svojih sedem vrhov potreboval štiri leta in ne le eno leto, kot je bil načrtoval. Vzpon na najvišjo goro sveta mu je uspel šele po dveh neuspešnih odpravah; naposled je Bassa eden od najboljših ameriških gorskih vodnikov skoraj nesel na vrh in je prav malo manjkalo, da ni na gori umrl. Od takrat ni splezal na nobeno visoko goro več.

Pat Morrow, kanadski poklicni gornik in fotograf, se je skoraj ob istem času potegoval za isto trofejo sedmih vrhov. Tekmovanje za nacionalni prestiž med ZDA in Kanado so še spodbujali mediji. Potem ko je Dicku Bassu zahvaljujoč se njegovim naftnim milijonom kot prvemu uspelo najeti posebno letalo, ki ga je peljalo na Antarktiko, je pravzaprav dobil to »dirko«. Pat Morrow mu je udarec vrnil z uvedbo naslednjega cilja, Carstensz Pvramide (5030 ali 4884 m) na Novi Gvineji. Tako on kot tudi **Reinhold Messner** namreč trdita, da Mount Koscusko, kamor skorajda pelje avtomobilska cesta, ne more biti najvišja točka Avstralije in Oceanije. Mnogo bolj je to lahko Carstensz Pvramide, težavna gora na ekvatorju, na katero je treba plezati in ki je iz političnih vzrokov skorajda nedostopna.

Pat Morrow je 7. maja 1986 z vzponom na to apnenčasto goro kot prvi uresničil svojo različico sedmih vrhov. Dne 27. novembra 1986 mu je sledil Reinhold Messner; zadnji od njegovih sedmih vrhov je bil Vinson Massif (drugič se je povzpel na Carstensz Pvramide že leta 1971). Medtem ko sta sedem vrhov po zgledu Bassa

s Koscuskom ponovila še dva alpinista, in sicer **Gerry Roach** iz ZDA in **Gerhard Schmatz** iz Nemčije, do februarja 1990 različice po Morrow in Messnerju z vzponom na Carstensz Pvramide ni ponovil nihče.

MOUNT MCKINLEY (6194 m), ALASKA

Na najvišjo goro Severne Amerike, ki jo prvotni prebivalci imenujejo Denali, se je prvi po več neuspešnih poskusih odprav 7. junija 1913 povzpел **Hudson Stuck**, nadškof distrikta Yukon, skupaj s tremi alpinisti. Na vrhu so plezalci pri temperaturi 7 stopinj Fahrenheita iz hvaležnosti zmolili Tedeum. Mount McKinley je od takrat postal božja pot za stotine alpinistov, ki se vsako leto odločijo za plezanje na to goro. Velja za eno od najbolj mrzlih gora na svetu in v resnici se lahko temperature med vzponom po pobočjih spustijo na 50 stopinj pod ničlo.

Kot piše **Oswald Oelz** v Neue Zürcher Zeitung, je to prva visoka gora, na katero je on sam splezal do vrha. »Tri dni po najinem pristanku na ledeniku Kahiltna«, piše ta alpinist, »sva z Reinholdom Messnerjem po normalni smeri že priplezala do uravnave na višini 4200 metrov. Vzpon naprej po normalni smeri bi zahteval še dolgotrajno hojo po snežni strmini in dva bivaka. Ker to ni ustrezalo Reinholdovemu temperamentu, se je podal na smer, po kateri dotlej še nihče ni šel in ki pelje naravnost na vršno uravnavo. Gre za 2000 metrov visok leden in snežen ozebnik. Startala sva 6. junija 1976 po izdatni malici ob 14. uri in splezala vsako uro 200 višinskih metrov, pri čemer je Messner vseskozi vodil, uhitel gaz in se izogibal ledeniškim razpokam. Sklenila sva bila namreč, da drug na drugega ne bova čakala. Zato s seboj nisva nosila vrvi ter prevelikih zalog hrane in pijače. Messner je prišel na vrh pol ure pred polnočjo, jaz pa prve minute novega dne. Med najinim vzpenjanjem po strmini, v kateri sva bila prvopristopnika, sva doživela sončni vzhod na Alaski ob pol enih ponoči.«

MOUNT EVEREST (8872 m), NEPAL

Na Mount Everest sta prva priplezala 29. maja 1953 **Edmund Hillary** in **Tenzing Norgay**. Pošastna statistika, po kateri je na tri »zmagovalec vrha« en alpinist na tej gori umrl, je kazala tudi na to, da so možnosti za popoln uspeh, se pravi za vzpon na vrh, na vsakega alpinista vsake odprave še manjše od pet odstotkov. Možnosti za Messnerja in **Habelerja**, ki sta imela namen plezati na vrh »popolnoma

čisto«, se pravi brez uporabe dodatnega kisika, so številni strokovnjaki spomladi leta 1978 ocenjevali kot komajda uresničljive. Poleg tega so obema napovedovali kot posledico trajne poškodbe možganov. Kot spet piše Oswald Oelz, ju je 8. maja 1978, se pravi 16 ur po njunem uspešnem plezanju na vrh, na višini 7400 metrov pregledal in sta bila pri popolni zavesti. »Z menoj pa je bil,« piše Oelz, »nepozabni **Reinhard Kari**, takrat najbolj vsestranski in najbolj izvirni nemški alpinist, ki je leta 1982 umrl v snežnem plazju v južni steni Čo Oja. Le tri dni pozneje sva z Reinhardom, dva srečneža, ki sva komajda lovila sapo, po šestinpolurnem plezanju z Južnega sedla stala na najvišji točki našega planeta.«

VINSON MASSIF (4895 m), ANTARKTIKA

Vinson Massif je 18. decembra 1966 prva splezala ameriška odprava ob podpori ameriške mornarice, ki je prispevala odločilen transport do baznega taborišča. Od takrat so zasebna potovanja na Antarktiko »strongly discouraged«. »Potem ko je Messner jeseni leta 1986 splezal na vseh 14 osemtisočakov, mu je uspelo organizirati sredstva in transportne možnosti še za ta cilj, ki sva ga imela že dolgo v načrtu. Legendarni **Giles Kershaw**, najboljši pilot Antarktike, ki je v začetku leta 1990 prav tam zgrmel in se razbil z majhnim letalom, naju je,« kot piše Oswald Oelz, »vzel na najin najbolj razburljiv polet v vznožje te gore. Dva in dvajset ur pozneje sva stala na samotni, mrzli najvišji točki najjužnejše celine, poprej pa sva še česti-

Mont Blanc, ki ga še vedno smatramo za najvišjo goro stare celine, nekateri dirkači po najvišjih vrhovih celin sploh ne štejejo več v konkurenco

tala **Štefanu Womerju**, ki je 24 ur pred nama kot prvi Švicar priplezal na to najvišjo točko. **Gerhard Schmatz** je bil ta čas skupaj s Štefanom in je bil tako po Bassovi definiciji četrti na sedmih vrhovih.«

ACONCAGUA (6960 m), ARGENTINA

»S tremi najtežjimi od sedmih vrhov v žepu se je močno povečala želja po še naslednjih štirih. Na poti z Antarktike nazaj v Evropo se je bilo treba sprijazniti s šestdnevnim postankom v Santiagu de Chile. Izkoristila sva ga,« piše Oelz, »za skok s poti na Aconcagua, kamor sva priplezala v treh dneh iz izhodišča v Puente del Inca. Kakšno nasprotje z utrudljivim plezanjem, povezanim z neštevilnimi problemi, kar pa je bilo v resnici zelo pustolovsko, ki se ga je lotil **Matthias Zurbriggen** 14. januarja 1897, ko ga je na vrh poslal vodja odprave **Edward A. Fitzgerald**, ker se je sam zaradi hude akutne višinske bolezni še komajda lahko držal na nogah! Tako je bil Zurbriggen prvi, ki je priplezal na vrh te gore.«

KILIMANDŽARO (5895 m), TANZANIJA

Na najvišjo goro Afrike je prvi priplezal 6. oktobra 1889 nemški geograf **Hans Meyer** skupaj s cesarsko kraljevim učiteljem telovadbe **Ludvigom Purtschellerjem** iz Salzburga. Ta uspeh je bil sad Meverjeve žilavosti; mož je prvič leta 1887 priplezal na rob kraterja, kjer je moral odnehati, pri naslednjem poskusu leto dni pozneje pa so ga črnici, ki so se upirali, ujeli in ga uklenjenega v verige poslali nazaj k morju. Glede na to je Meyer z zadovoljstvom

poudarjal nemški uspeh, kajti »zdelo se mi je že skoraj kot narodna dolžnost, da nemška noga kot prva stopi na vrh Kilimandžara, ki je verjetno najvišji vrh Afrike, nedvomno pa najvišja nemška gora, ki jo je odkril Nemec (**Rebmann**) in ki jo je Nemec (**von der Decken**) prvi približe raziskal - vsemu prizadevanju angleških popotnikov navkljub«. Temu ustrezno je zasadil »na preperelem vrhu iz lave ob trikratnem klicu ‚hura‘, ki mu je krepko sekundiral gospod Purtscheller, majhno nemško zastavo, ki jo je bil prinesel s seboj v nahrbtniku ter vzneseno vzdiknil: Z vso pravico prvopristopnika krstim ta doslej neznan brezimeni vrh Kiba, najvišjo točko afriških in nemških dežel, z Vrhom cesarja Vilhelma!«

Ko je bil jeseni leta 1987 Oswald Oelz tam zgoraj, se mu je zdelo primernejše, da je ta trenutek proslavil s pokom zamaška, ki je zletel iz steklenice šampanjca.

ELBRUS (5633 m), RUSIJA

Prvi pristopniki na najvišjo točko Evrope so bili Britanci **Cranford Grove, H. Walker** in **F. Gardiner** ter vodnik iz Wallisa **Peter Knubel**, to pa se je zgodilo 28. julija 1874. Vzpon po neskončnih zasneženih strminah so označili kot »izčrpavajoč in do skrajnosti nezanimiv«. Po vrnitvi z gore je bilo zanje manj pomembno, da je bil tam zgoraj redek zrak; najpomembnejše se jim je zdelo, da je bil vzpon zares dolgočasen, da na poti niso imeli nobenega vina in da niso imeli dovolj izbrane hrane. Kljub temu je Grove ob tem uspehu zapisal, da bodo kolikor bo le mogoče kmalu ponovili vzpon na kakšen podoben visok hrib.

Take misli so preganjale tudi Oelza, ko je aprila 1989 v ledenem viharju stal tam zgoraj na prostranstvih Kavkaza in delal pomembne načrte na svojem sedmem vrhu - po Bassovi formuli -, kjer je bil skupaj s svojo ženo in **Markusom Ittenom**. Tam zgoraj so tudi odpri šampanjec, ki je bil dobesedno skoraj leden. Kosciuska je namreč prehodil tri mesece pred tem, potem ko je po dolgem poletu priletel v Avstralijo.

CARSTENSZ PYRAMIDE (5030 m), IRIAN JAYA (NOVA GVINEJA)

Najvišja gora Avstralije in Oceanije leži na centralni visoki planoti Iriana Jave (Nove Gvineje), indonezijskega dela Nove Gvineje, okoli in okoli pa je skoraj neprehoden pragozd. Prvopristopnik **Heinrich Harrer** je leta 1962 prav tako potreboval nekaj tednov, da se je s pomočjo nosačev Danijev, prebivalcev visoke planote, ki še živijo v kulturi kamene dobe, prebil do te gore. Poplačan je bil z odlično plezalno turo v

trdnem, izjemno hrapavem apnencu. Na vrh je priplezal 13. februarja 1962.

Tudi Reinhold Messner je imel ob drugem vzponu leta 1971 kar precej težav, da se je s pomočjo članov nekega misijona z visoke planote prebil do vznožja Carstensz Pvramide. Naslednji pristopniki so naleteli na drugačne, nič manjše zapreke: medtem so namreč začeli izkoriščati leta 1936 odkrito in leta 1960 natančno preiskano bakreno rudo v okolici gore. Ker lokalno prebivalstvo kajpada ni bilo zadovoljno s takšnim izkoriščanjem njihove zemlje, so v poznih sedemdesetih letih naredili vrsto sabotaj na rudniških napravah. Indonezijska osrednja oblast, ki je glavni financer rudnikov, je te upore zatirala s strojničnim ognjem iz helikopterjev na bojneke Dani, ki so bili oboroženi s puščicami in loki. Od takrat je centralna oblast iz Džakarte celotno območje za dolgo časa hermetično zaprla.

Zaradi tega so po Messnerju razen nekaterih indonezijskih plezalcev le prav redki pogumni tuji alpinisti poskusili plezati na Carstensz Pvramide. Leta 1987 je na goro priplezal švicarski notar Markus Itten skupaj z zares brezskrbnim gorskim vodnikom **Diegom Welligom** iz Wallisa. Brezskrbnost je bila pravzaprav nujna, kajti vojaške patrolje so iskale oba Švicarja in ju skoraj ubile.

Oswald Oelz piše: »Odkar mi je Reinhold Messner pripovedoval o svoji pustolovski poti na to goro, sem samo čakal na priložnost, da bi splezal na goro, ki jo je prvi z morja videl nizozemski morjeplovec **Carstensz** leta 1623. Ponesrečili so se mi številni poskusi, da bi dobil dovoljenje. Na teh zamotanih poteh sem naposled prišel do naslova nekega ameriškega alpinista, ki je imel nepričakovano dobre stike z najvišjimi ameriškimi oblastmi. Po neštevilnih zapletih sem našel njega in skupino še sedmih Severnoameričanov, med katerimi je bil tudi Pat Morrow, in znašli smo se na letališču Biak na otoku Ihan Java. Naslednjih pet dni je minilo, dokler ni dal zadnji policijski častnik svojega podpisa na posebno dovoljenje.

Gorniški del tega podviga se je začel s transportom z rudniškimi tovornjaki v močvirno pokrajino. Lokalni nosači so nam pomagali nositi plezalno opremo do vznožja gore. To je trajalo dva dni, nato so se Daniji hitro vrnili; temperatura se je kljub bližini ekvatorja na višini 3800 metrov spustila skoraj na ledišče in stalno deževje se je sprevrglo v snežno neurje. Od Carstensz Pvramide so iz megle štrlele le nekatere apnenčaste stene.

Naslednji dnevi so minili v plezanju po strugah potokov in slapovih, ki so, kot se je zdelo, z vseh strani blokirali goro. V še dveh dneh sem dosegel vršni greben, vendar sta me vihar in 30 centimetrov novega snega na gladkih ploščah potisnila nazaj. Preostanek časa sem

porabil tako, da sem sedel v šotoru in sušil obleko nad plamenom sveče. Predzadnji poskus tri dni pred nepreklicnim odhodom se je končal nekaj sto metrov zahodno od vrha na strmi skali, ki je bila okovana v deset centimetrov ledu. Ker nisem računal s takimi pogoji, je bila moja plezalna oprema seveda nezadostna in torej neprimerna.

Dne 16. marca 1990 sem se lotil svojega zadnjega in odločilnega poskusa. Pat Morrow, ki je hotel Carstensz Pvramide preplezati še drugič, in veteran z Antarktike **Martin Wylliams** sta me spremljala. Večinoma smo plezali nena vezani, premagali nekaj slapov in naposled prečili dolg hrbet do glavnega grebena. Na približno 40 metrov visoki steni, ki je deloma popolnoma navpična, je visel konec vrvi, poleg tega je bilo tam odlično plezanje v apnencu in ledu, kjer smo morali večino oprimkov in stopov izsekati s kladivom. S težavo smo priplezali na vrh, kar je bil seveda vrhunec te odprave.

MEŠANI OBČUTKI

Za Dolfi Reista so bili vzponi na pet najvišjih vrhov čisto naravno v okviru njegovega vse življenje dolgega potepanja po gorah sveta. Za Dicka Bassa je bila to - nasprotno - priložnost pokazati, da lahko ameriški manager pri dobri telesni pripravljenosti ob številnih odpovedovanjih, ob kupu denarja in veliki porciji sreče vendarle doseže skoraj čisto vse.

Medtem je cilj »seven summits« za posebno

profilirane poslovne ljudi in alpiniste postal naslednja trofeja, s katero se hočejo posebej izkazati. Pri dobrem telesnem zdravju, zdržljivosti na dolgih letalskih potovanjih in nujno potrebnem izdatnem bančnem kontu je brez posebno velikih težav dosegljivih pet od sedmih vrhov, in sicer Elbrus, Kilimandžaro, Mount McKinlev, Vinson in Aconcagua. Za Carstensz Pvramide sta slejkoprej potrebna posebna predrznost ali posebne politične zveze. Samo Everest pomeni šivankino uho, skozi katerega je mogoče priti le s kondicijo in izkušnjami, ki ju prinese samo dolgoletno plezanje, vse to pa mora biti v odločilnem trenutku še začinjeno z veliko mero sreče in odločnosti. Že nekaj kandidatov s petimi ali celo šestimi vrhovi se je moralo doslej obrniti na Everestu. Tako lahko torej vseh sedmih vrhov vendarle ni mogoče kupiti.

Izvirna poročila prvopristopnikov na te gore zvenijo nostalgčno. Potrebovali so mesece in včasih celo leta, da so dosegli svoje cilje. Njihove odprave so bile v resnici v smislu latinske besede *expeditio* potovanja v tuje, neznane dežele z negotovim izidom in še bolj negotovimi možnostmi na uspeh. »Občudujem Meverja, Zurbriggena, Hillarja, Harrerja in vse druge zaradi njihovih pustolovščin, ki so zdaj nemogoče,« piše Oswald Oelz. »Vendar sem srečen zaradi privilegija, da sem bil nekajkrat nad oblaki v nekem drugem svetu, ki, kot piše **Herbert Tichy**, ni ustvarjen za ljudi, kot se zdi, ki je odtrgan od sveta. Sreče zadnjih korakov na vrh, ki si ga človek želi leta dolgo, ni mogoče opisati; treba jo je doživeti.«

V NEPALU SO ZA TUJCE ODPRLI NOVA OBMOČJA IN NASTAVILI NOVE CENE

PREMOŽENJE ZA HIMALAJSKI VRH

Zakaj preprosto, če gre tudi s komplikacijami? Zdi se, da bi lahko ta maksima veljala tudi za možnosti in pogoje, pod katerimi bo mogoče v Nepal uvesti trekinške ture. Na eni strani gre nova, demokratično izvoljena vlada po poti odpiranja, po drugi strani pa otežujejo procedure, po katerih je mogoče dobiti dovoljenje za treking. Na koncu koncev pa velja pogled v zadnjo zakladnico himalajskega kraljestva veliko denarja.

VIZUMI ZA »STARA« OZEMLJA

Kar zadeva dovolilnice za trekinge, je vlada pred dobrim letom določila različna dovoljenja, ki jih je deloma celo poostrila. Naslednji pregled bo nemara pomagal razvozlati deloma nasprotujoča si določila.

V glavnem je mogoče zdaj razlikovati štiri razrede trekinških območij. Takšna situacija je nastala

po postopnem odpiranju nekaterih doslej za turiste zaprtih ozemljih.

Glavni pogoj za pridobitev trekinškega dovoljenja je bivanje do največ 30 dni, za kar je treba dobiti konzularni vizum. Če bivanje preseže en mesec, je treba vizum pred iztekom podaljšati. Central Immigration Office (CIO) v Katmanduju dovoli podaljšanje do najdaljšega možnega trajanja 90 dni. Za dan zelenega podaljšanja je treba predložiti potrdilo o menjavi najmanj 20 ameriških dolarjev. Podaljšanje vizuma je treba plačati, tarifa pa znaša od dveh do največ 4,5 dolarja na teden, odvisno od trajanja bivanja.

»Stara« ozemlja zajemajo klasične trekinške ture, ki se po gorah in dolinah imenujejo Annapurna, Langtang-Helambu, Solu Kumbu (Everest), ter trekinge, za katere še ni pripravljena turistična infrastruktura, kot so Rara, Daulagiri, južni Gurka Himal, Ganeš, Rolvaling, Arun/Ba-run ter gričevnata območja v vzhodnem Nepal.